

BUSİAD
BURSA SANAYİCİLERİ ve İŞİNSANLARI DERNEĞİ

44
YIL

İktisadi Yönelim Anketi

Eylül 2022

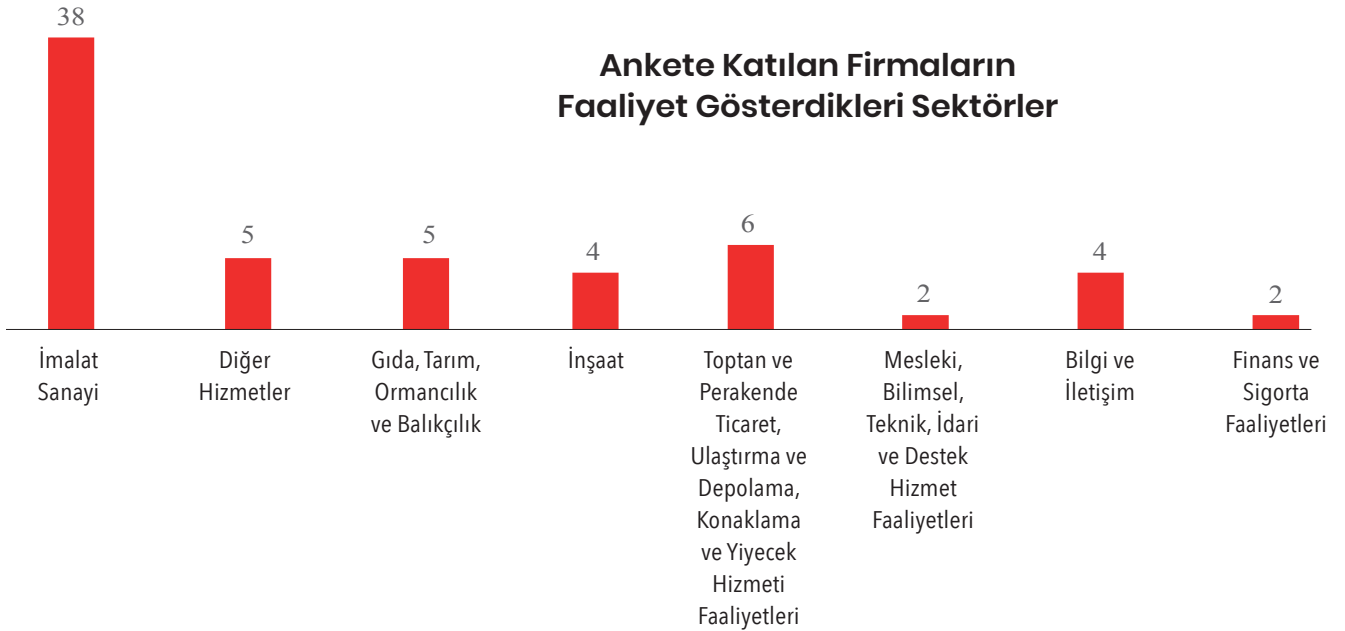

BUSİAD İktisadi Yönelim Anketi (Eylül 2022)

Busiad İktisadi Yönelim Anketi için 270 üyeye 25 sorudan oluşan bir anket formu gönderilmiştir. 66 firma anketi doldurarak araştırmaya katılım göstermiştir. Anketin geri dönüşüm oranı %24,4 olarak gerçekleşmiştir.

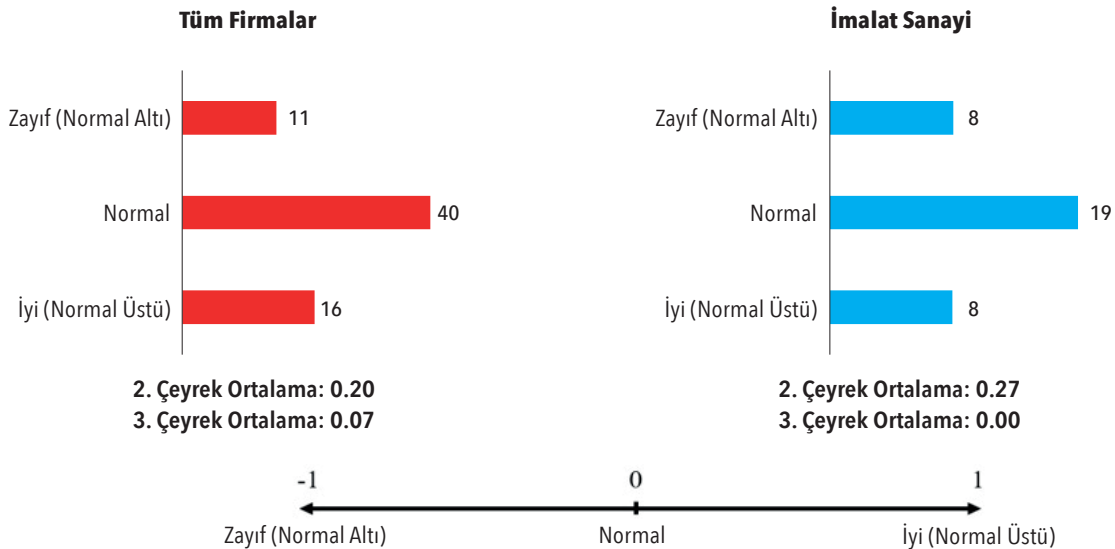
Sorulara verilen yanıtlar -1, 0 (normal) ve +1 şeklinde kodlanarak ankete katılan tüm firmaların ortalamasına ulaşılmıştır. Bazı sorulara imalat sanayi firmalarının yanıtları, ayrıca değerlendirilerek sunulmuştur.

Ankete katılan firmaların sektörel dağılımları aşağıdadır:

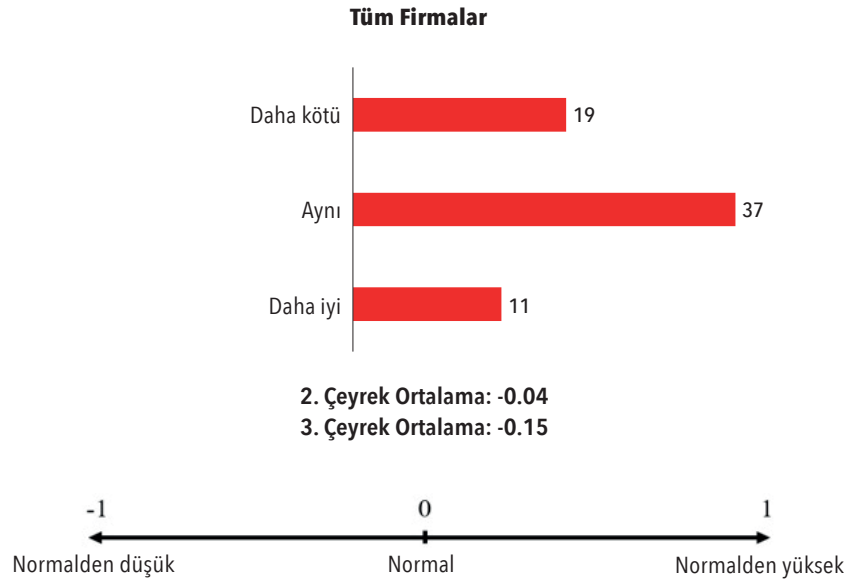
Ankete katılan tüm firmalar için sorulan sorular ve yanıtların tüm dağılımı aşağıda sunulmaktadır:

1. Mevcut ekonomik koşullarda firmanızın durumu ile ilgili değerlendirmeniz nedir?

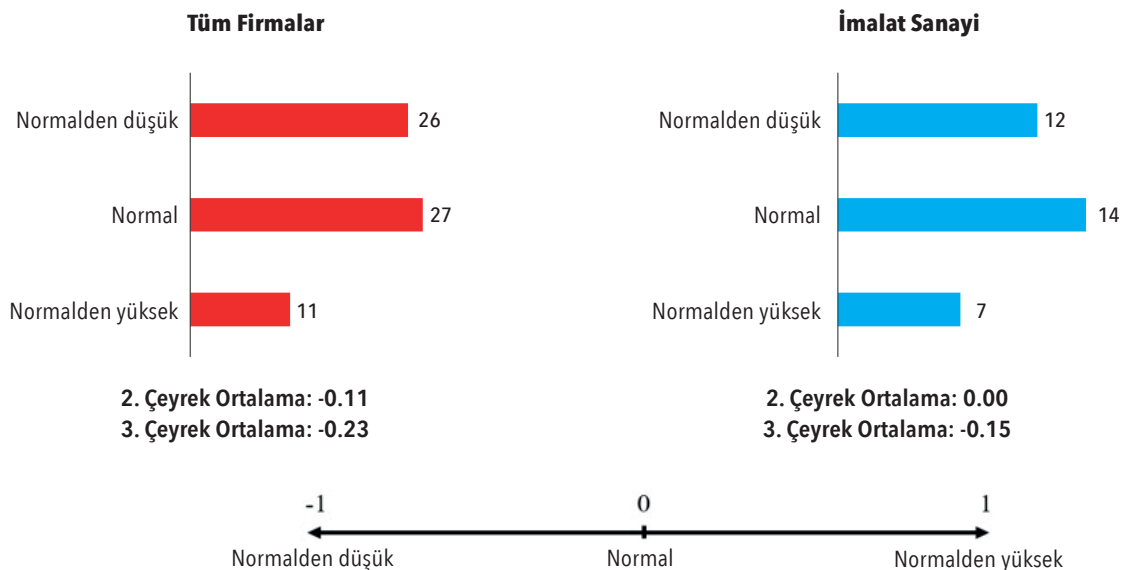
Ankete katılan tüm firmaların mevcut ekonomik koşullardaki görünümünü, bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azalış yönünde değişim göstermiştir. Bu eğilim imalat sanayi firmalarında daha belirgindir.

2. Gelecek 6 aylık süre içinde firmanızın ekonomik durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

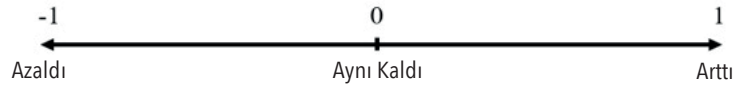
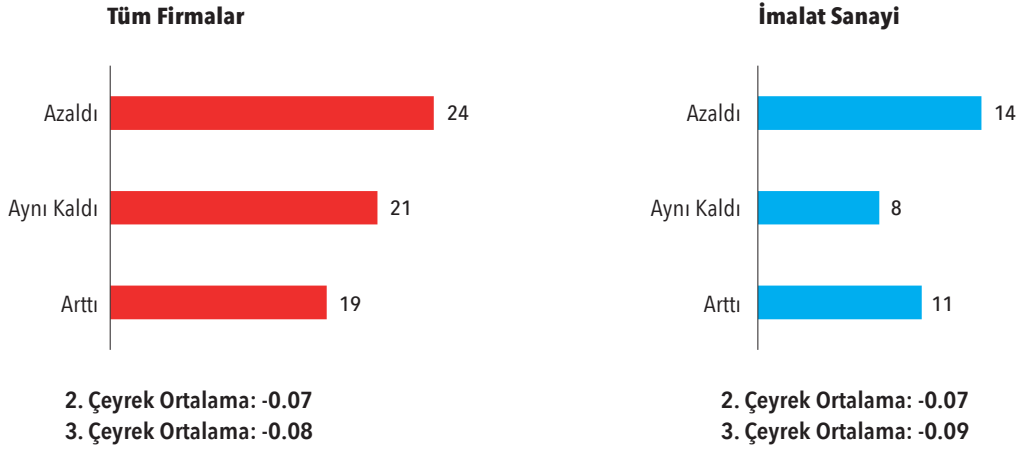
Ankete katılan firmalar, ağırlıklı olarak gelecek altı aylık süre içinde mevcut görünülerinin süreceğini değerlendirmektedir. Bununla birlikte firmaların, ortalama olarak bir önceki çeyreğe göre performanslarında bir azalma beklentisi içinde olduğu görülmektedir.

3. Mevcut durumda firmanızın taşıdığı faiz riski ne kadar büyük?

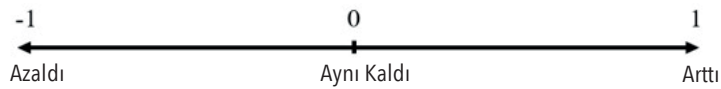
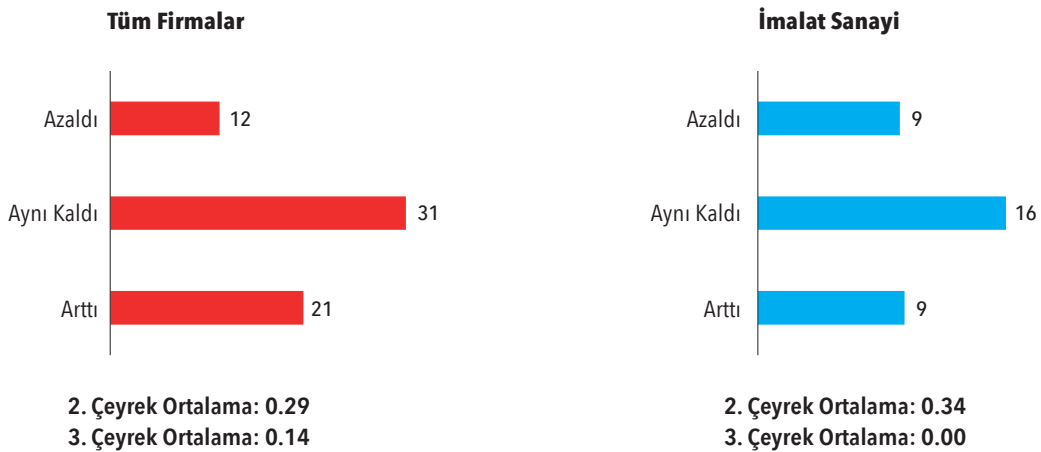
Ankete katılan firmaların ciddi bir faiz riski altında olmadıkları görülmektedir. Ortalama olarak faiz riskinin gerek tüm firmalar gerekse imalat sanayi firmaları için bir önceki çeyreğe göre azalması söz konusudur.

4. Mevcut durumda firmanızın taşıdığı kur riski ne kadar büyük?

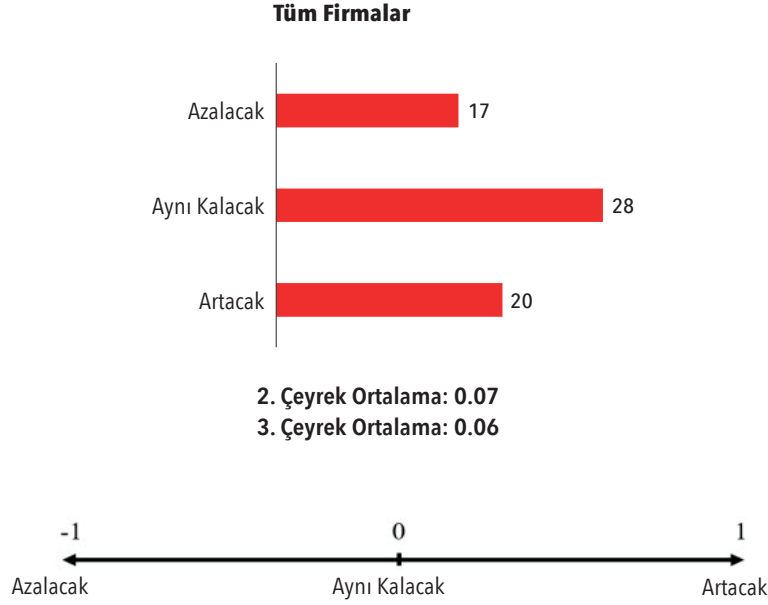
Ankete katılan tüm firmalar için kur riskinin, ortalama olarak bir önceki çeyreğe göre azaldığı ve belirgin bir kur riski taşımadıkları gözlenmektedir.

5. Son 3 aydaki üretim hacminiz, önceki 3 aylık döneme kıyasla nasıl değişti?

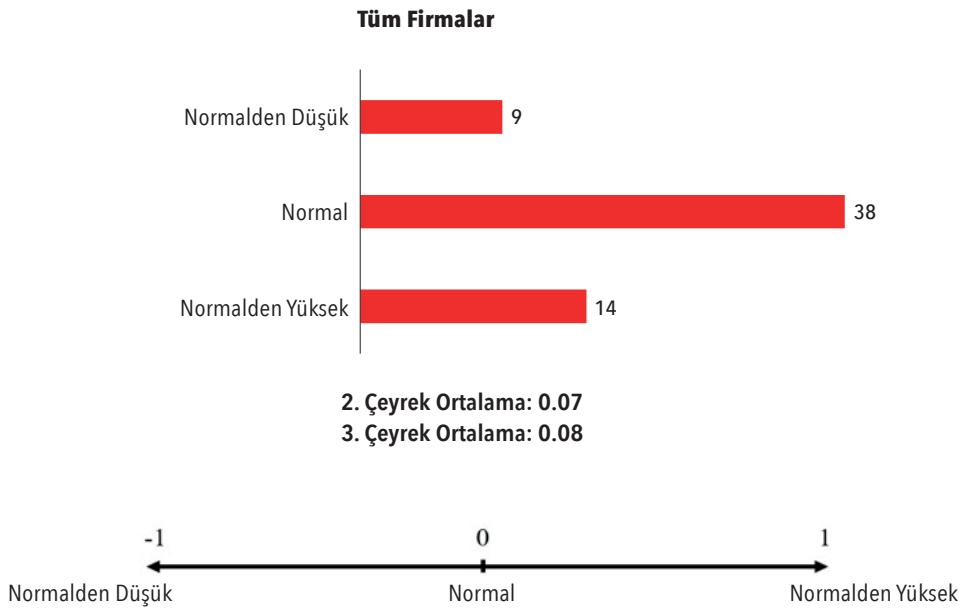
Ankete katılan firmaların son 3 aylık üretim hacmindeki değişme söz konusu olduğunda, bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak üretim hacminin azalış yönünde değiştiği ve azalışın imalat sanayi firmalarında daha güçlü olduğu görülmektedir.

6. Üretim hacminizin önümüzdeki üç ay içinde ne yönde değişeceğini bekliyorsunuz?

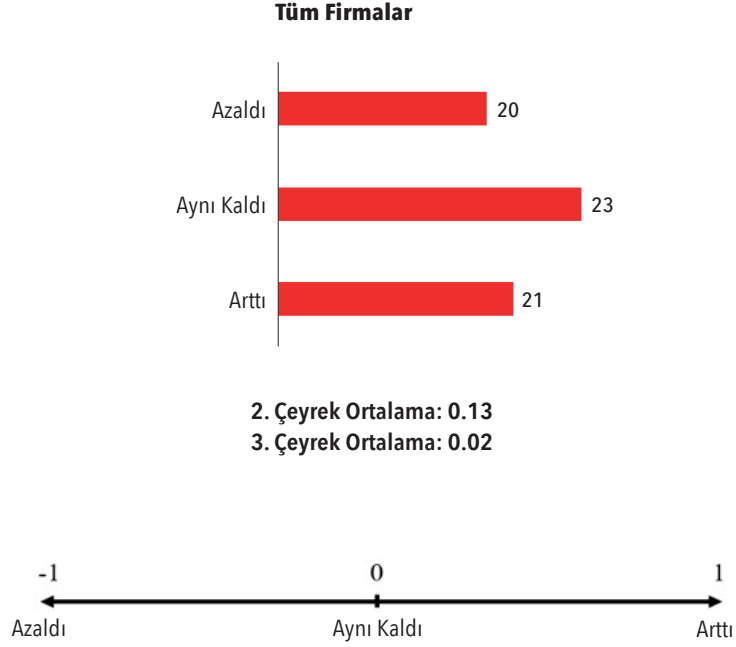
Ankete katılan firmalar, bir önceki çeyrekte önemli ölçüde farklılaşmasa da önümüzdeki üç ay içinde bir önceki çeyreğe göre üretim hacimlerinin ortalama olarak azalış yönünde değişeceğini beklemektedir.

7. Firmanızın şu anda mamul ürün stok seviyesi nedir?

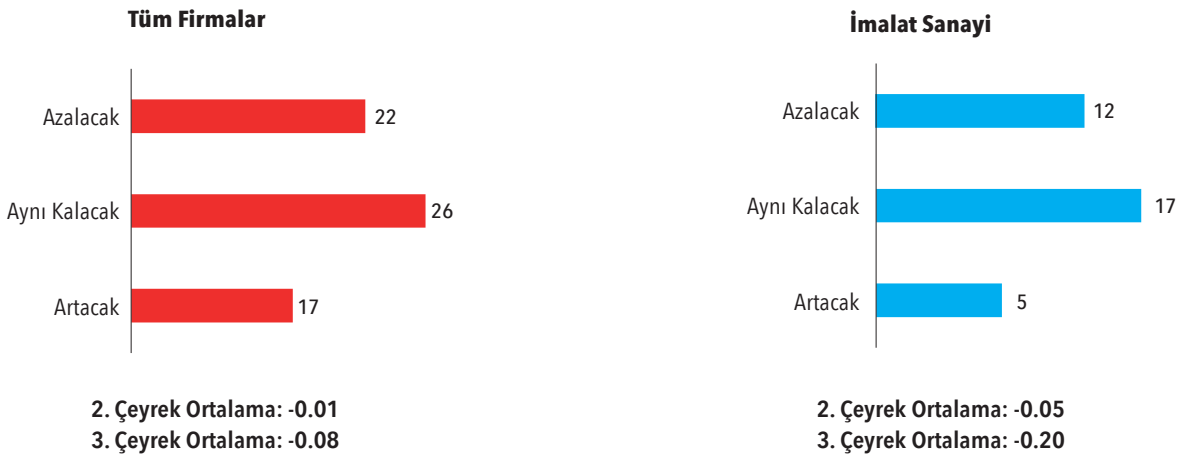
Ankete katılan firmaların bir önceki çeyreğe göre bir önceki çeyrekte önemli ölçüde farklılaşmasa da mamul ürün stok seviyelerinde ortalama olarak artış gözlenmektedir.

8. Son 3 aydaki siparişleriniz, önceki 3 aylık döneme kıyasla nasıl değişti?

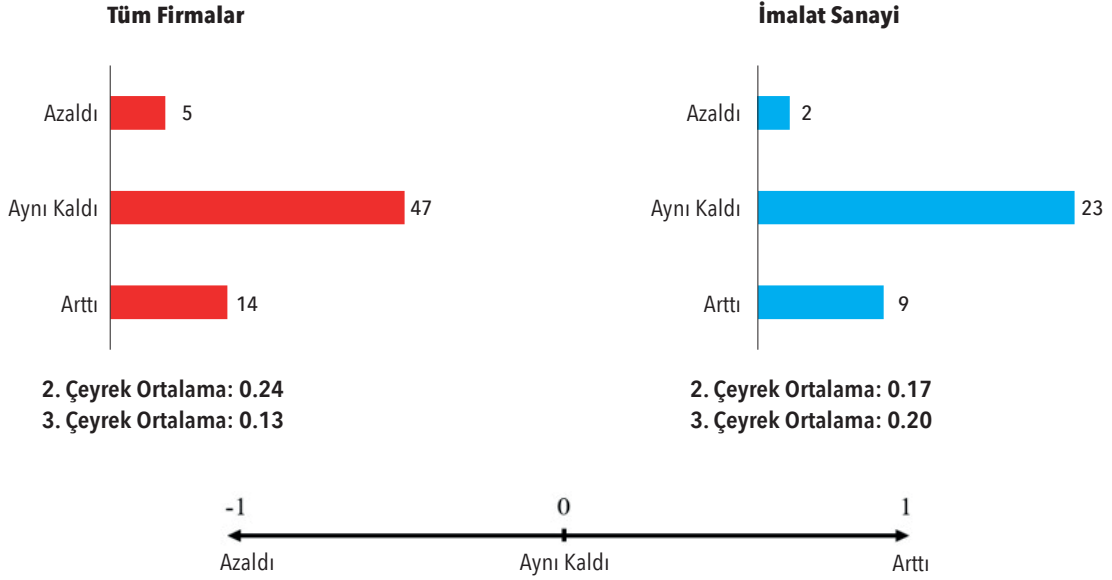
Ankete katılan tüm firmalar için, son üç aydaki siparişlerin önceki üç aylık döneme kıyasla bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azaldığı gözlenmektedir.

9. Önümüzdeki 3 aya ilişkin siparişlerinizin ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?

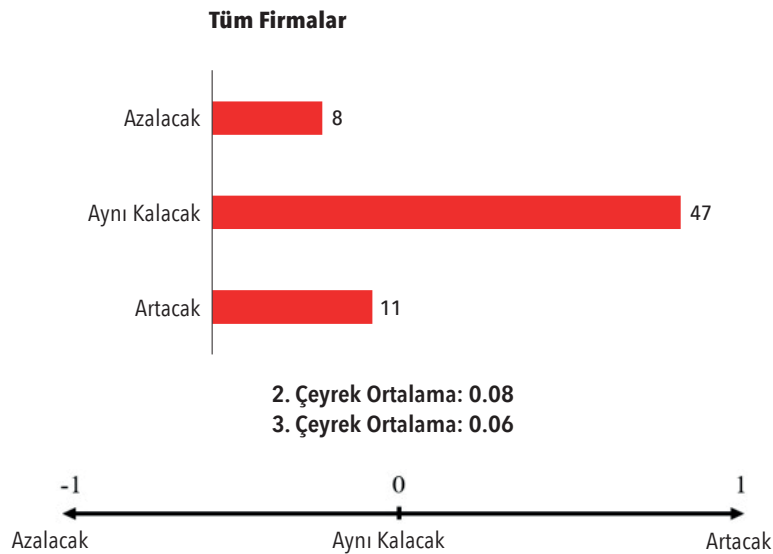
Gerek tüm firmalar gerekse imalat sanayi firmaları için bir önceki çeyreğe göre siparişlerin ortalama olarak azalacağı beklenirken, azalışın imalat sanayi firmalarında daha güçlü olmasının beklendiği görülmektedir.

10. Son 3 aydaki istihdam düzeyiniz, önceki 3 aya kıyasla nasıl değişti?

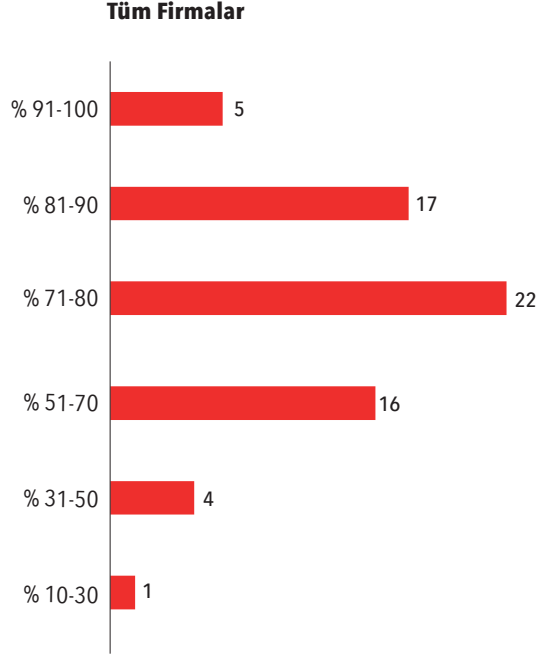
Ankete katılan tüm firmalar için ortalama olarak bir önceki çeyreğe göre istihdam performansının zayıfladığı, imalat sanayi firmalarında ise ortalama olarak artış yönünde bir değişim olduğu görülmektedir.

11. Önümüzdeki 3 ayda istihdam düzeyinizin ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?

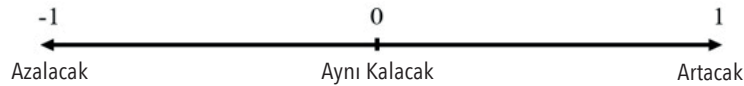
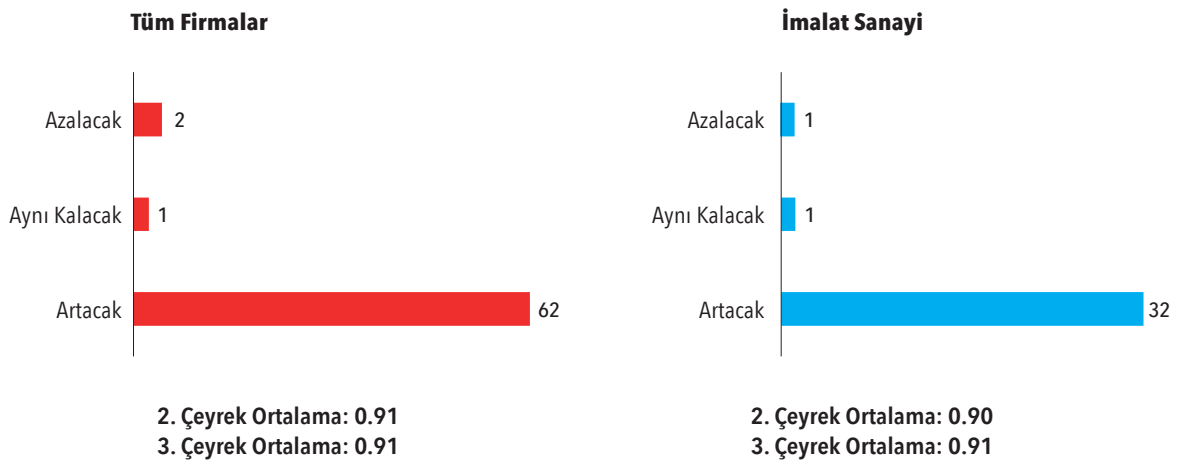
Ankete katılan tüm firmaların, ortalama olarak önümüzdeki üç ayda istihdam düzeyinde bir önceki çeyreğe göre azalış beklentisi içinde oldukları gözlenmektedir.

12. Mevcut durumda kapasite kullanım oranınız nedir?

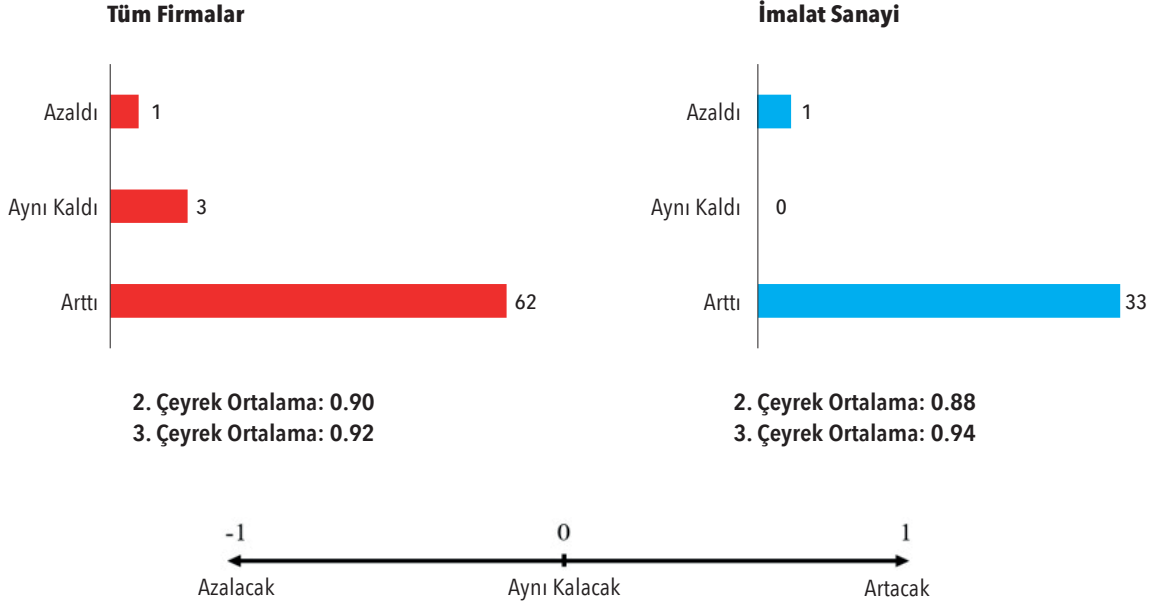
Ankete katılan firmaların %68'i için mevcut kapasite kullanım oranının %70'in üzerinde olduğu gözlenmektedir.

13. Önümüzdeki 6 ay boyunca ücretlere ilişkin maliyetlerinizin nasıl değişmesini bekliyorsunuz?

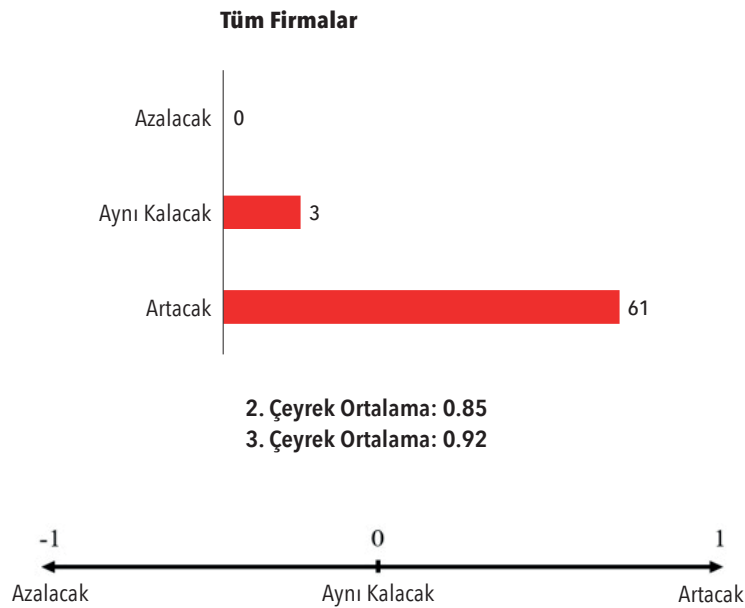
Ankete katılan tüm firmalar ve imalat sanayi firmaları açısından önümüzdeki 6 ay boyunca ücretlere ilişkin maliyetlerin artış yönünde olacağına ilişkin beklenti, bir önceki çeyreğe göre değişmemiştir.

14. Önceki 3 aya kıyasla ortalama birim maliyetiniz ne yönde değişti?

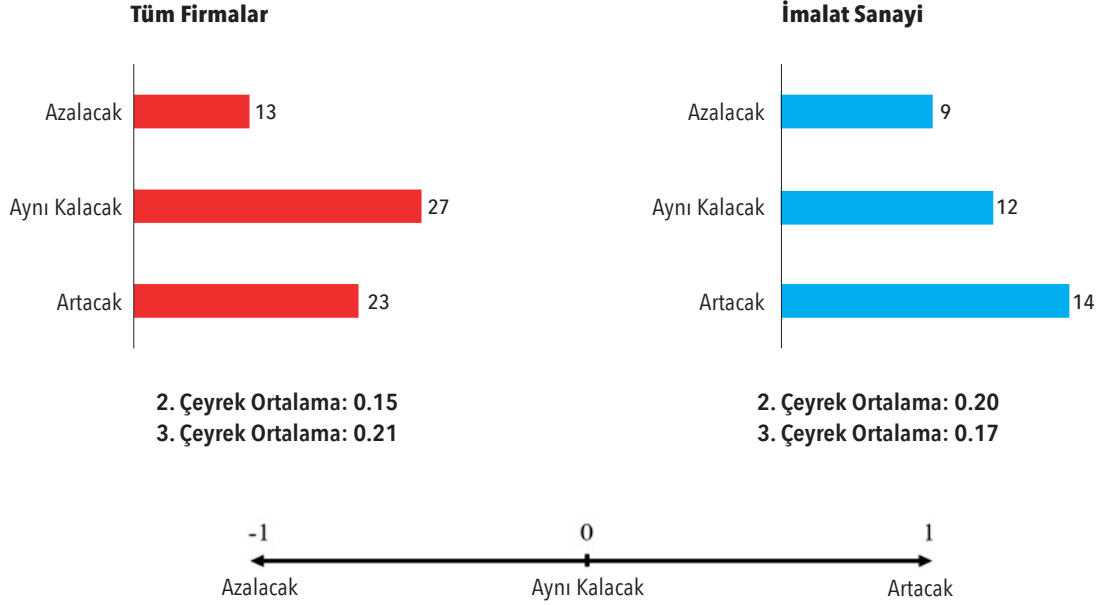
Ankete katılan tüm firmalar ve imalat sanayi firmaları açısından önceki 3 aya kıyasla ortalama birim maliyetlerin bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak ciddi bir biçimde artış yönünde değiştiği görülmektedir.

15. Gelecek 3 aya ilişkin ortalama birim maliyetinizin ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?

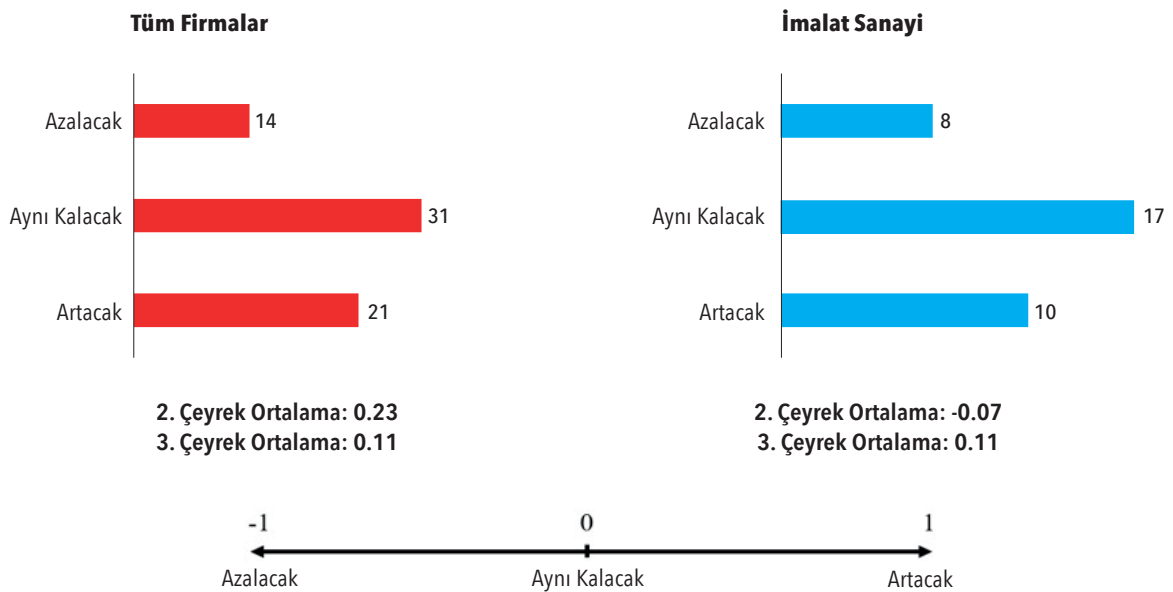
Ankete katılan tüm firmalar açısından önceki 3 aya kıyasla ortalama birim maliyetlerin bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak daha güçlü bir biçimde artış yönünde değişmesi beklenmektedir.

16. Gelecek 12 ayda, firmanızın makine-teçhizat yatırımı harcamalarına ilişkin geçmiş 12 aya kıyasla beklentiniz nedir?

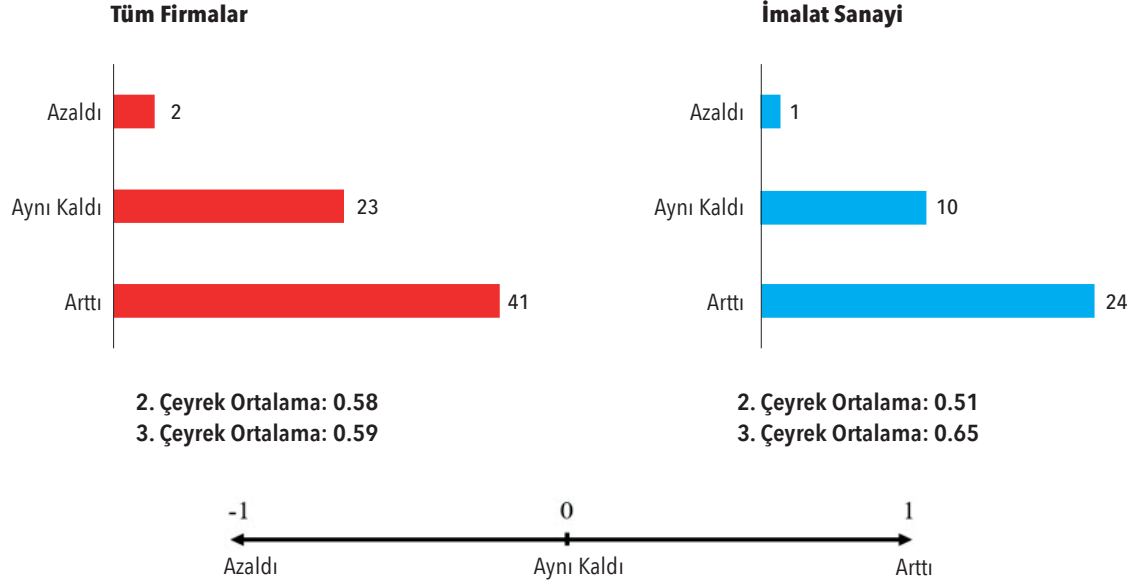
Ankete katılan tüm firmalar açısından gelecek 12 ayda geçmiş 12 aya kıyasla makine - teçhizat yatırımlarının bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak artması beklenmektedir. İmalat sanayi açısından söz konusu eğilimin daha zayıf olduğu görülmektedir.

17. Gelecek 12 ayda, firmanızın bina/tesis yatırımı harcamalarına ilişkin geçmiş on iki aya kıyasla beklentiniz nedir?

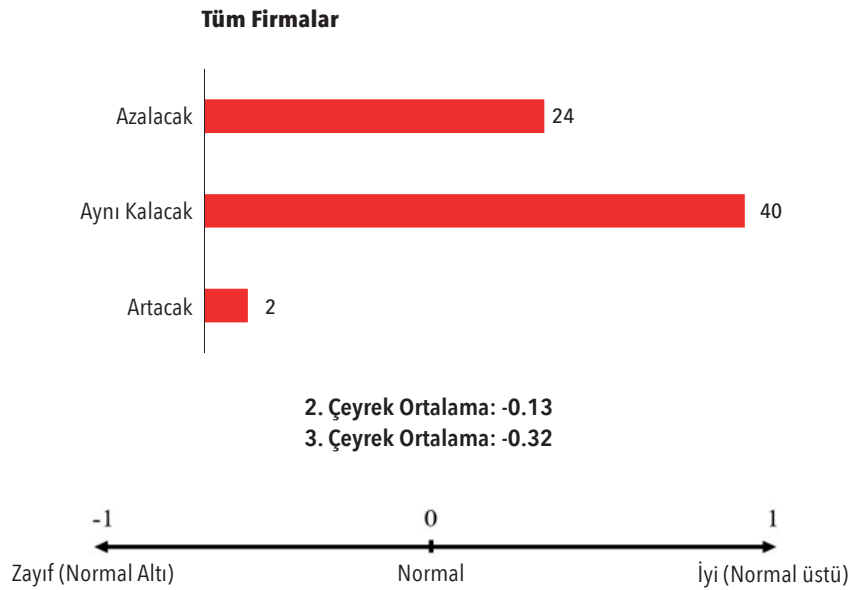
Ankete katılan tüm firmalar açısından, gelecek 12 ayda geçmiş 12 aya kıyasla bina-tesis yatırım harcamalarının imalat sanayi firmalarında bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak önemli ölçüde artması beklenirken, tüm firmaların ortalaması azalış beklentisine işaret etmektedir.

18. Firmanızın finansman ihtiyacı geçmiş 3 aya kıyasla nasıl değişti?

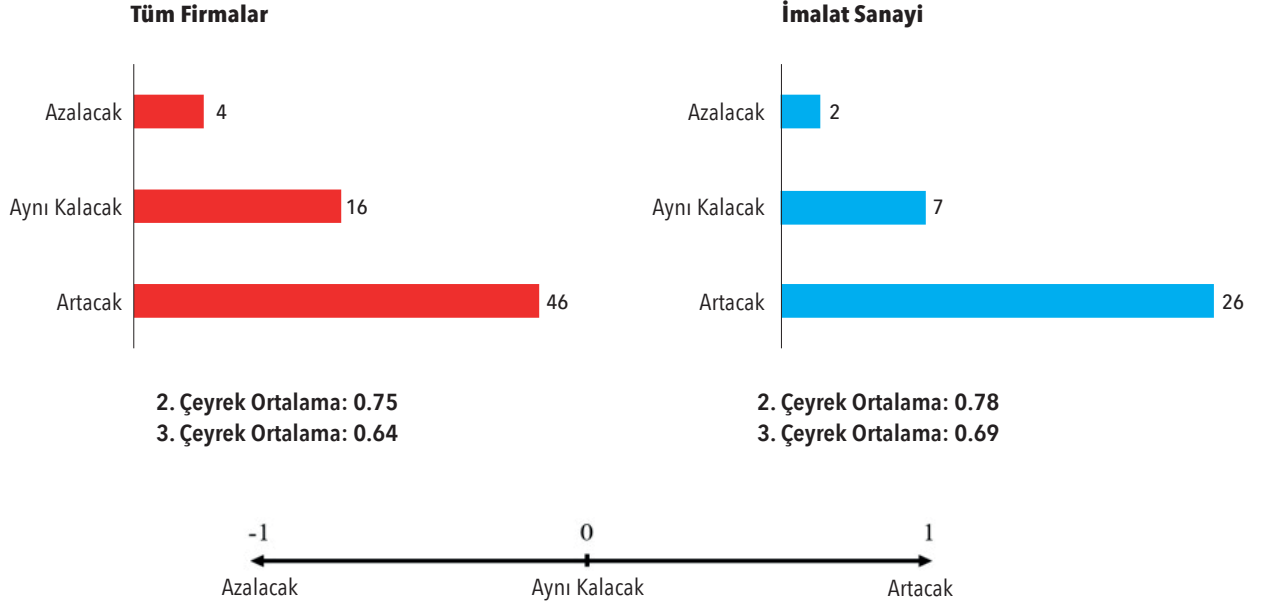
Ankete katılan tüm firmalar açısından, geçmiş 3 aya kıyasla finansman ihtiyacının bir önceki çeyrekte önemli ölçüde farklılaşmasa da ortalama olarak artış yönünde gerçekleştiği, imalat sanayi firmalarında ise finansman ihtiyacının ortalama olarak önemli düzeyde arttığı gözlenmektedir.

19. Mevcut durumda firmanızın karlılığına ilişkin değerlendirmeniz nedir?

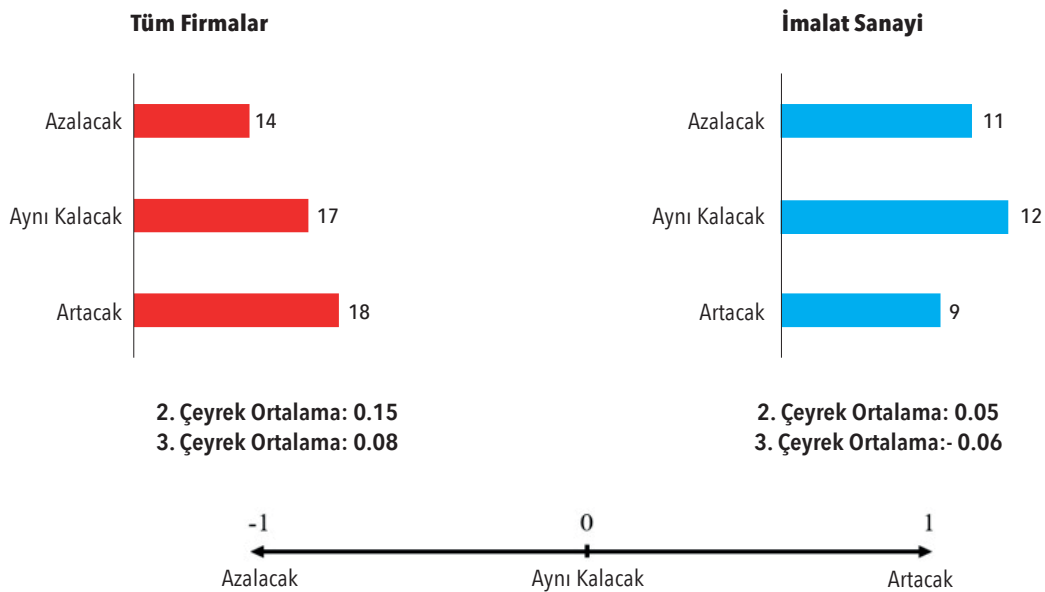
Ankete katılan tüm firmalar itibariye, karlılık düzeylerinde bir önceki çeyreğe nazaran ortalama olarak azalış eğilimi olduğu görülmektedir.

20. Gelecek üç aya ilişkin satış fiyatınızın ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?

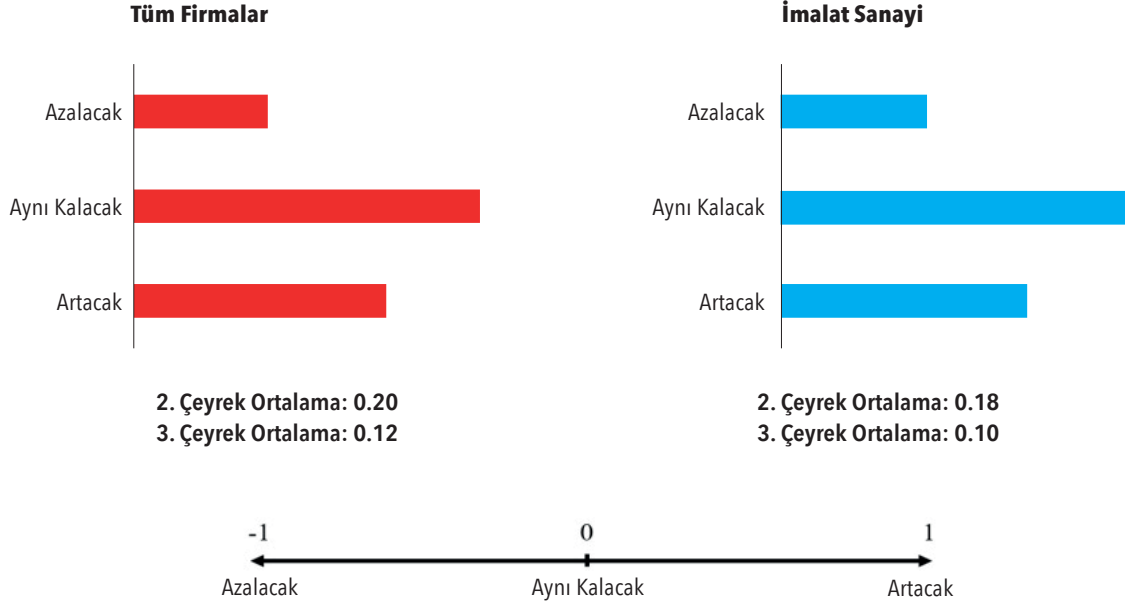
Gerek tüm firmalar gerekse imalat sanayi firmalarının, gelecek 3 aya ilişkin satış fiyatlarının ağırlıklı olarak artış yönünde değişeceği beklentisi içinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte her iki grup için bir önceki çeyreğe göre satış fiyatlarındaki değişme, ortalama olarak azalış yönünde değişime işaret etmektedir.

21. İhracat yapıyorsanız, son 3 aydaki ihracat siparişlerinizin miktarı nasıl değişti?

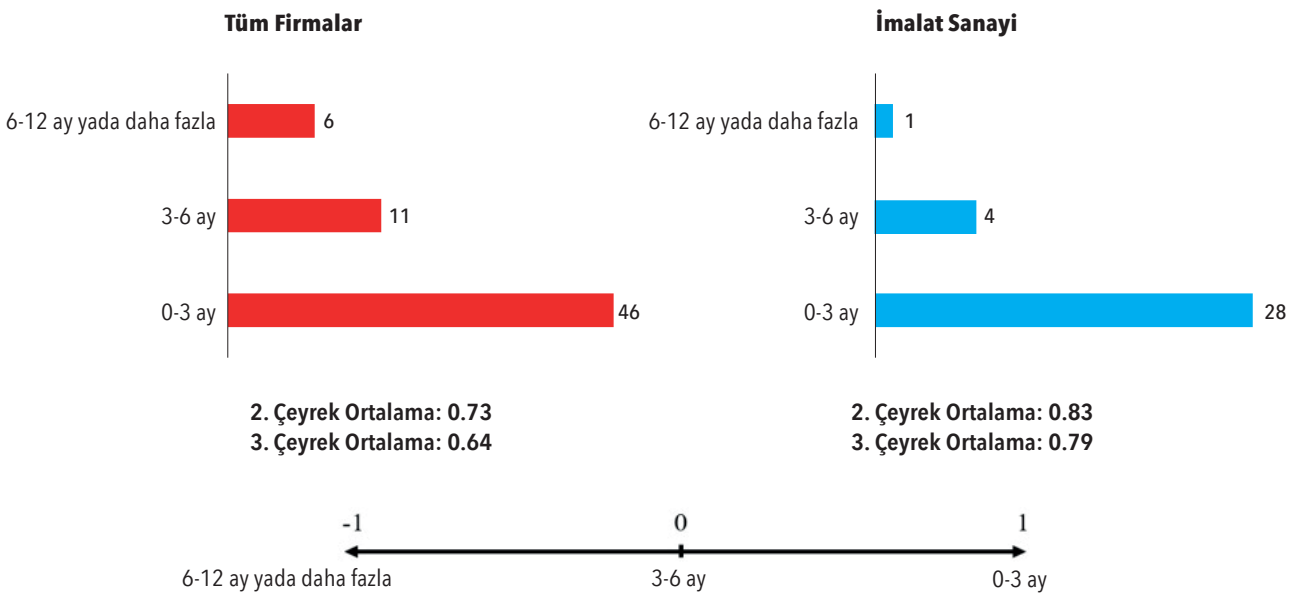
Ankete katılan firmalar içinde, ihracat yapan firmaların son üç aylık ihracat siparişlerinin bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azalış yönünde değiştiği görülmektedir. İhracat siparişlerinde gözlenen söz konusu eğilim, imalat sanayi firmalarında daha belirgindir.

22. Gelecek üç aya ilişkin ihracat siparişlerinizin miktarına ilişkin beklentiniz nedir?

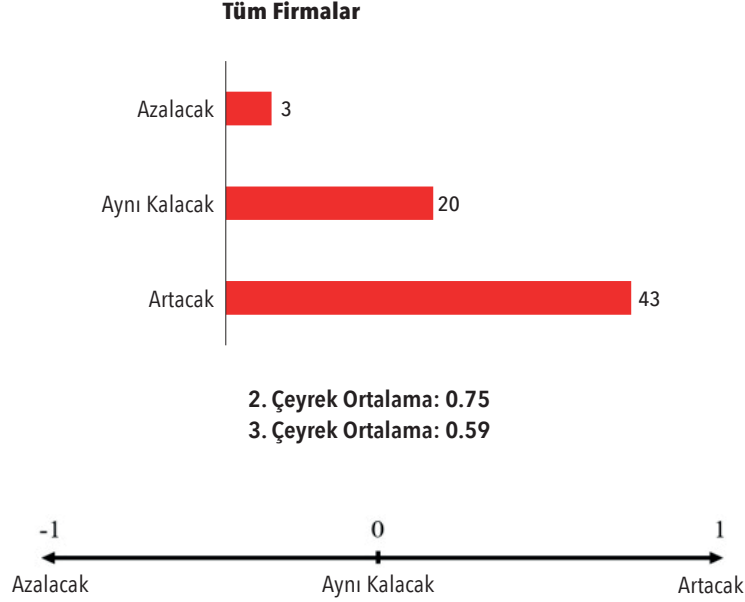
Ankete katılan firmalar içinde ihracat yapan firmalar, gelecek üç aya ait ihracat siparişlerinin bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azalış yönünde değişim göstermesini beklemektedir.

23. Döviz kurundaki bir değişikliğin satış fiyatlarınızı etkileme hızı nedir?

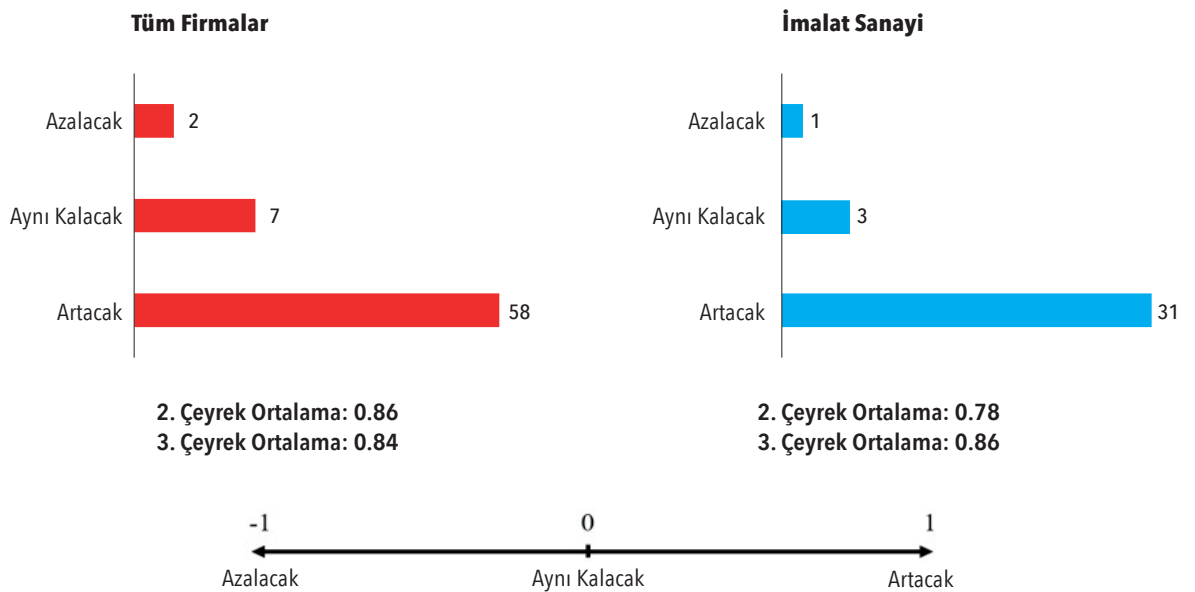
Gerek tüm firmalar gerekse imalat sanayi firmaları itibarıyla, döviz kurundaki değişimlerin satış fiyatlarını etkileme hızı bir önceki çeyreğe göre azalış yönünde değişim göstermiştir.

24. Gelecek üç aylık dönemde, Türk Lirası cinsinden kredi faiz oranı beklentiniz nedir?

Ankete katılan tüm firmaların, gelecek üç aylık dönemde TL cinsi kredi faiz oranına ilişkin beklentisi, bir önceki çeyreğe göre azalış yönünde değişim göstermiştir.

25. Yılsonu (Aralık ayı) itibarıyla, yıllık üretici fiyatları enflasyonu beklentiniz nedir?

Ankete katılan tüm firmalar itibarıyla, yılsonu yıllık üretici fiyatları enflasyonu beklentisi, bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azalış yönünde değişim göstermiştir. Bununla birlikte imalat sanayi firmalarının, bir önceki çeyreğe göre yılsonu yıllık üretici fiyatlarında ortalama olarak artış beklentisi içinde oldukları gözlenmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Eylül 2022 Busiad İktisadi Yönelim Anketine verilen yanıtların bir önceki çeyreğe göre değişimi, toplulaştırılmış halde aşağıda sunulmaktadır:

Sorular	Değişim
Mevcut ekonomik koşullarda firmanızın durumu ile ilgili değerlendirmeniz nedir?	↓
Gelecek altı aylık süre içinde firmanızın ekonomik durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?	↓
Mevcut durumda firmanızın taşıdığı faiz riski ne kadar büyük?	↓
Mevcut durumda firmanızın taşıdığı kur riski ne kadar büyük?	↓
Son üç aydaki üretim hacminiz, önceki üç aylık döneme kıyasla nasıl değişti?	↓
Üretim hacminizin önümüzdeki üç ay içinde ne yönde değişeceğini bekliyorsunuz?	↓
Firmanızın şu anda mamul ürün stok seviyesi nedir?	↑
Son üç aydaki siparişleriniz, önceki üç aylık döneme kıyasla nasıl değişti?	↓
Önümüzdeki üç aya ilişkin siparişlerinizin ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?	↓
Son üç aydaki istihdam düzeyiniz, önceki üç aya kıyasla nasıl değişti?	↓
Önümüzdeki üç ayda istihdam düzeyinizin ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?	↓
Mevcut durumda kapasite kullanım oranınız nedir?	↓
Önümüzdeki 6 ay boyunca ücretlere ilişkin maliyetlerinizin nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	↔
Önceki üç aya kıyasla ortalama birim maliyetiniz ne yönde değişti?	↑
Gelecek üç aya ilişkin ortalama birim maliyetinizin ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?	↑
Gelecek on iki ayda, firmanızın makine-teçhizat yatırımı harcamalarına ilişkin geçmiş on iki aya kıyasla beklentiniz nedir?	↑
Gelecek on iki ayda, firmanızın bina/tesis yatırımı harcamalarına ilişkin geçmiş on iki aya kıyasla beklentiniz nedir?	↓
Firmanızın finansman ihtiyacı geçmiş üç aya kıyasla nasıl değişti?	↑
Mevcut durumda firmanızın karlılığına ilişkin değerlendirmeniz nedir?	↓
Gelecek üç aya ilişkin satış fiyatınızın ne yönde değişmesini bekliyorsunuz?	↓
Döviz kurundaki bir değişikliğin satış fiyatlarınızı etkileme hızı nedir?	↓
Gelecek üç aylık dönemde, Türk Lirası cinsinden kredi faiz oranı beklentiniz nedir?	↓
Yılsonu (Aralık ayı) itibarıyla, yıllık üretici fiyatları enflasyonu beklentiniz nedir?	↓

Küresel düzeyde yaşanan yüksek enflasyona yönelik olarak gelişmiş ülkelerin verdiği daraltıcı politika tepkileri küresel finansal koşulları sıkılaştırırken resesyona ilişkin riskleri de güçlendirmektedir. Türkiye ekonomisinde 2022 yılının ilk yarısında gözlenen güçlü büyüme performansının ardından mevcut öncü göstergeler, iktisadi faaliyetin üçüncü çeyrekte yavaşlama eğilimine girdiğine işaret etmektedir. Ankete verilen yanıtların, Türkiye ekonomisinin makroekonomik görünümü ile uyumlu bir eğilim ortaya koyduğu görülmektedir.

Ankete katılan firmaların, bir önceki çeyreğe göre performanslarında azalış yönünde değişim gözlenmektedir. Firmalar, imalat sanayi firmalarında daha güçlü olmak üzere son üç aylık üretim hacminin bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azaldığına işaret ederken gelecek üç ay için benzer eğilimin sürmesini beklemektedir. Önümüzdeki üç aylık dönemde siparişlerin mevcut seviyesinde azalma eğilimi, büyümeye yönelik yavaşlama sinyalleri ile uyumlu görünmektedir. Benzer eğilimler, firmaların istihdam düzeyinde azalış beklentisi ile de yansıtılmıştır. Öte yandan firmalar, yatırım perspektifi itibarıyla, önümüzdeki 12 ayda makine-teçhizat yatırımlarında ortalama olarak artış beklentisine sahiptir. İhracat performansında gözlenen yavaşlama eğilimi, ankete katılan ihracatçı firmalar tarafından da yansıtılmıştır. İhracat yapan firmaların son üç aylık ve gelecek üç aylık ihracat siparişlerine ilişkin görünülerinin, imalat sanayi firmalarında daha belirgin olmak üzere bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak zayıfladığı görülmektedir.

Ankete katılan firmaların faiz ve kur riskinin bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azalması söz konusudur. Döviz kurunda yaşanan istikrarın etkisiyle, kur değişimlerinin satış fiyatlarını etkileme hızı bir önceki çeyreğe göre azalış yönünde değişim göstermiştir. Öte yandan firmalar bir önceki çeyrekte olduğu gibi, birim maliyetler ve ücret maliyetlerinde önümüzdeki dönemde güçlü artış öngörmektedir.

Küresel resesyon endişeleri sonucunda petrol ve emtia fiyatlarında gerileme olsa da firmalar için maliyet baskısı oluşturmaya devam etmektedir. Firmalar, karlılık düzeylerinde bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak azalış eğilimi beklentisi içindedir. Firmaların, gelecek üç aylık dönemde TL cinsi kredi faiz oranına ilişkin beklentisi, bir önceki çeyreğe göre azalış yönünde değişim gösterse de, özellikle imalat sanayi firmalarında finansman ihtiyacının bir önceki çeyreğe göre ortalama olarak önemli düzeyde arttığı gözlenmektedir.

Firmalar, bir önceki çeyreğe göre satış fiyatlarında ortalama olarak azalış yönünde bir değişim olacağını beklese de özellikle imalat sanayi firmaları, yılsonu yıllık üretici fiyatlarında ortalama olarak artış olacağını yansıtılmıştır. Bu haliyle, yıl sonuna doğru enflasyonda baz etkisi ile oluşabilecek bir düşme söz konusu olsa da enflasyonun yüksek seyirini koruyacağı yönündeki beklentinin korunduğu anlaşılmaktadır.